

OPPSUMMERING

FAGDAGER I PLANNETTVERKET HØSTEN 2019

TIRSDAG 19. NOVEMBER KOLVEREID : 10.00 – 15.00 – Kommunestyresalen, Rådhuset

ONSDAG 20. NOVEMBER BREKSTAD : 10.40 – 15.50 – Møterom Yrjar, Rådhuset

TORS DAG 21. NOVEMBER STØREN : 10.00 – 15.00 – Kommunestyresalen, Rådhuset

FREDAG 22. NOVEMBER LEVANGER : 10.00 – 15.00 – Kommunestyresalen, Rådhuset

GJENNOMFØRING OG DELTAKELSE

39 kommuner var påmeldt. Dvs. at alle kommunene i den nye Trøndelag 2020 (bortsett fra Osen - lang reisevei) var representert selv, ved sammenslåingskommune eller gjennom planfaglig samarbeidskommune/firma. Det var god fordeling av kommunene og sammenslåingskommuner deltok samme sted.

Det var stor deltakelse også fra regionale og statlige etater og aktører på de fleste samlingene: Trøndelag fylkeskommune, Fylkesmannen i Trøndelag, Statens vegvesen, NVE, Kartverket, Mattilsynet, Nye Veier AS og Husbanken. Kommunal- og moderniseringsdepartementet møtte med 2 fra administrasjonsavdelinga på siste samling som observatører.

Det var totalt 28 påmeldte på Kolvereid, 32 på Brekstad, 36 på Støren og 47 på Levanger.

Samlingene ble gjennomført med likt program alle fire dagene. Plannettverkets sekretariat var ansvarlig for program og gjennomføring. Vertskommunene stilte lokaler til rådighet og bisto med praktisk gjennomføring – en stor takk til disse! Gunhild Kvistad fra fylkeskommunen og Jan-Åge Sneve Gundersen fra fylkesmannen stod for de faglige hovedinnleggene alle dagene. Ulike kommuner deltok med innlegg under bolken om oppstartsfasen og ROS-analyser. Diskusjonene i plenum handlet mye om de samme temaene alle steder, men ble preget av hvem som deltok og hva de ulike kommunene var mest opptatte av.

Noen av hovedpoengene fra det som ble debattert i plenum er sammenstilt og oppsummert på de neste sidene.

OPPSTARTSFASEN I PLANARBEID

– Hvordan legge grunnlaget for gode og effektive planprosesser

Innledning ved Gunhild Kvistad, fylkeskommunen.

Etterfølgende kommuneinnlegg:

- Kolvereid: Innlegg fra Nærøy, Grong og Flatanger kommune
- Brekstad: Innlegg fra Ørland/ Bjugn og Orkdal
- Støren: Innlegg fra Midtre Gauldal, Trondheim og Rindal
- Levanger: Innlegg fra Levanger, Steinkjer og Inderøy

Oppsummering fra diskusjonene

Planinitiativet/ før oppstartsmøte:

Forslagsstiller

- Krav til planinitiativ er forankret i loven, kommunen bør bli flinkere til å si hva som må foreligge av vurderinger før oppstartsmøte kan gjennomføres
- Forslagsstiller bør få beskjed om å gå igjennom kravene i forskriften og beskrive disse før oppstartsmøte – oversendes som «planinitiativet»
- Forslagsstiller bør gjerne motta mal for oppstartsmøte på forhånd for å kunne vurdere alle krav før møte

Oppstartsmøte:

Kommunen:

- Referatet fra oppstartsmøtet kan om det gjøres grundig bli et svært nyttig dokument for hele den videre i planprosessen!
- Alle kommuner bør ha en god mal for møtereferat som gjerne både forslagsstiller og kommunen har gått igjennom hver for seg på forhånd.
- Møtereferatmal er minst like viktig for kommuner med få plansaker som for de som har mange. Krevende å sette seg inn i rutiner rundt oppstart om man kun gjør det en gang i året – derfor viktig med god referatmal og sjekklister for alle! Mange har maler på hjemmesidene sine – del og lær av hverandre.
- Kommunen må stille forberedt til møtet, minst to fra kommunen bør stille. Om man ikke er kjent i planområdet, vurder befarung i forkant.
- Trondheim kommunen møter forslagsstiller også en gang før oppstartsmøte – ikke så vanlig i de mindre kommunene
- Kommunen bør helst ha et internt formøte for å avklare kommunens interesser og innhente info fra berørte etater. Vann- og avløp er ofte viktige. Eiendomsgrenser kan også ofte være sentralt å få sjekket, i tillegg til grunnforhold, drikkevannskilder, kulturminner, naturmangfold m.v.
- Bør gjøre interne avklaringer på forhånd og ikke i møtet med forslagsstiller.
- Nøyaktig referat, ned til minste detalj + sjekklister. Mange planer kan ta lang tid og det er derfor viktig at alt skrives ned. Ikke lett å huske detaljer man ble enige om muntlig 2 år etter... Synliggjør også det man ikke er enig om, og hva som gjenstår å avklare
- Kommunene bør tørre å stille krav, samt returnere saker som er for dårlig opplyst(?)
- Viktig at oppstartsmøtet avklarer hvem som har ansvar for kostnader som måtte dukke opp i hele planprosessen. Husk spesielt å avtale at forslagsstiller skal ta kostnader knyttet til endringer etter 1. gangs behandling (da er det kommunens plan og om ikke annet er avtalt får også kommunen kostnadene med endringer og evt. nye utredninger)
- Krev i oppstartsmøte at oppstartsvarselet oversendes kommunen til en sjekk før utsending, en kontroll på om alt som skal være med, er med
- Kommunen kan kreve at forslagsstiller oversender SOSI-fil for planområdet ifb med varsel om oppstart. Detaljer i den regionale sjekklisten for plankart, [se Kartverket Trøndelag sine sider](#).
- Møtereferat anbefales lagt inn i planregister og omriss av planområdet i kartbase. Når grunnlaget er digitalt tilgjengelig og man i tillegg får planområdet vist på kartet, er det lettere å formidle hva planen faktisk vil innebære.

- For kommuner som har inngått avtale om geosynkronisering ligger det en forpliktelse om at planområdet legges i kartbasen for synkronisering (deling). Når planområdet synkroniseres vises det i kartløsninger som bl.a. [GisLink!](#)
- Når forslagsstiller sender saken om oppstart til regionale myndigheter skal referatet fra oppstartsmøtet og digital planavgrensing følge varselet. Tilgjengeliggjøringen av digital planavgrensing (omriss av planområdet) må forslagsstiller avklare med kommunen!
For kommuner som **ikke** geosynkroniserer, må SOSI-filen for planområdet sende over på samme måte som for [kontroll av planer på høring](#).
 - Kommunenes avgjørelse om KU / Ikke KU av plan er ikke alltid beskrevet/begrunnet i oppstartvarsel, ofte mangler også referanse til kommuneplanen.
 - Mange kommuner har lite erfaring med å vurdere krav om Planprogram og KU – ønsker dialog med regionale myndigheter ang. dette.
 - Utfordring for mindre distriktskommuner: når det skjer for lite byggeaktivitet er det vanskelig å være kritiske også om planene er dårlige hvis det kan risikere at det stopper initiativet.
 - Det er kommunens ansvar å vurdere om forslagsstiller har knyttet til seg kvalifisert plankompetanse. Dersom det ikke er tilfelle kan det være aktuelt å anbefale samarbeid med andre firma for eksempel om det er konsulent som har fått ansvar for prosjektering av bygg, men ikke kan plan.

Regionale myndigheter

- Ønsker gjerne å være tidlig og tydelig – men ikke like enkelt når mange av oppstartvarslene er syltynne i innhold og vurderinger: «Shit in – shit out»
- Regionale myndigheter vil ha kopi av møtoreferatet fra oppstartsvarelet sammen med varselet fra forslagsstiller og ikke som kopi tidligere – da kan det fort bli arkivert på forskjellige saker om ikke plannavnene er helt like.
- FM: Jo mindre som står i oppstartsvarelet jo mer standardsvar blir uttalelsen
- Mange kommuner ønsker at regionale myndigheter sender kopi av uttalelse ifb varsel til kommunen når det er en privat forslagsstiller som er mottaker.
- Arkeologene til TRFK bør gi kommunene informasjon om §10 i KML - når kan noe dekkes av Riksantikvaren? Hvor går grensa for hva som ikke dekkes?
- Reindrift ønskes kontaktet tidlig der deres interesser berøres
- FM og TRFK må koordinere seg - særlig knyttet til hva som aksepteres som en reguleringsendring og ikke. Det kan være frustrerende når tilbakemeldinger er ulike fra ulike regionale myndigheter.
- FM og Miljødirektoratet diskuterer for tida innsigelsesgrunnlaget, for eksempel mhp krav om naturkartlegging, KU og hvem som er kvalifisert til å gjøre disse jobbene
- Oppfordring fra Mattilsynet: Husk vurderinger knyttet til tilgang på drikkevann og mulige konsekvenser for eksisterende drikkevannskilder. Dette må kartlegges tidlig og skal være dokumentert før man begynner.

Andre innspill:

- Viktig at kommunen tilbyr avklaringer og dialog med forslagsstillere underveis når planer ser ut til å kunne bli kompliserte og konfliktfylte.
- Ta opp med forslagsstiller at det er viktig at det som varsles oppstart på skal forstås. Om det finnes foreløpige illustrasjoner av det som er planlagt så

send dem gjerne med selv om de er foreløpige. Gir ofte bedre prosesser og mindre støy i sluttfasen.

- Jo mer medvirkning og engasjement fra myndigheter og innbyggerne tidlig – jo bedre går ofte høringsfasen. Mange skjønner ikke konsekvenser før seint i arbeidet om ikke saken er opplyst tilstrekkelig.

Bruk av regionalt planforum:

Erfaringer så langt

Erfaringene virker å ha vært svært ulike i gamle Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. I sør har planene ofte vært lagt frem senere i prosessen, dvs. etter 1. gangs pol.behandling. Flere kommuner har opplevd Planforum som lite nyttig da de har fått begrenset tilbakemeldinger fordi regionale myndigheter har vært for dårlig forberedt og brukt møtet til å få informasjon i stedet for å gi avklaringer. Noen kommuner har brukt planforum ofte – andre har aldri møtt i planforum.

Hvilke plansaker til planforum?

- Store planer og mindre planer som er konfliktfylte og behøver avklaring med en eller flere sektormyndigheter. Ikke alle reg.planer har noe i planforum å gjøre – kommunen MÅ vurdere behovet ifb. med oppstartsmøte.
- Kommuneplanens arealdel bør alltid legges frem i planforum

Når inn i planforum?

- Så tidlig at det har noe for seg å diskutere alternativer og utredningsbehov osv, men ikke så tidlig at det ikke foreligger nok bakgrunnsmateriell til å drøfte og gi avklaringer. Ca. ¾ på vei fra oppstart og før første gangs behandling kan være et fornuftig tidspunkt. Før oppstartsmøte er som regel for tidlig.
- Noen planer er så kompliserte at de godt kan være i planforum både i varslingsperioden og en gang etter 1. gangs behandling (kommuneplanens arealdel for eksempel)
- utfordringer ved å ta private planer inn i planforum i oppstartsfasen at kommunen og privat forslagsstiller må delta sammen – hvem eier planen og utfordringene og hva om de er uenige? For mange konsulenter kan planforum bli en ekstra kostnad som påføres oppdragsgiver.

Hvordan gjennomføre møtene?

- Ønske at kommunen/ forslagstiller møter fortrinnsvis bare de myndigheter saken berører – helst ikke for mange unødvendige rundt bordet
- Kommunene forventer at man får tilbakemelding på de momentene som er konkrete. Dersom varsel om planoppstart er utfyllende, forventes det utfyllende tilbakemelding fra myndighetene.
- Myndighetene MÅ holde seg til det om er avtalt i kommuneplanens arealdel. Dette er en avtale oss imellom. Ikke kom og vær strengere i reguleringsfasen når arealdelen nettopp har vært gjennom felles enighet.
- Kommunene ønsker bedre samordning av staten før planforum – håpløst for kommunen å motta svært sprikende tilbakemeldinger

- FM har et ønske om å være imøtekommende og kunne avklare ting i planforum. Avhengig av en god beskrivelse og at man har mulighet til å snakke sammen internt i forkant.

Annet:

- Referat fra planforum er kjempeviktig! -> dette må oppfattes som bindende for alle parter, slik at det kan benyttes i den videre saksbehandlingen. Referat skrives og sendes alle for gjennomlesing før det legges åpent på TRFKs hjemmeside.

BEDRE ROS-ANALYSER I KOMMUNALE PLANPROSESSER

- Det er viktig at man har en rød tråd fra kommunens helhetlige ROS og ned til ROS for detaljreguleringsplaner.
- Viktig å kreve en ROS-vurdering allerede ifb. med oppstartsmøte
- Kommunene må stille krav til at forslagstiller alltid må opgi kilder og begrunnelser for vurderinger av tema i ROS-analysen
- Jevnt over mange gode ROS-analyser fra kommunene – svært variabel kvalitet på det som kommer fra konsulenter
- Mange av de mindre kommunene har for få planer i året til å bli skikkelig god på det med ROS og opplever det som vanskelig å stille krav til private.
- Utfordrende å vite hva som er godt nok!
- Hvordan håndtere overvann utenfor VA-anlegg – hvordan utrede og beregne?
- Ekstremvær og overvann/styrtregn – utfordring for både tettbygde strøk og landbruksområder
- Sjekkliste med kryss uten vurderinger er ikke godt nok. Ønske fra kommuner om bistand fra FM til en enkel mal til konsulenter/utbyggerområde.
- ROS på eksisterende byggeområder i KPA? Det viktigste er nye områder. Men kommer krav på områder der det ikke er ROS fra før. Vanskelig skjønsmessig vurdering. Spesielle ting som tilsier at her bør det utredes?

Noen kilder:

- Flomkart og kart m/nedbørsfelt (fra NVE) er eksempel på kilde, se også <https://www.regobs.no/>
- Det ble vist til klimarisiko.kommunalbanken.no for en oversikt over hvordan hver enkelt kommune kan jobbe med KLIMARISIKO i sin kommune.

Konklusjoner MÅ være dokumenterte og etterprøvbare!

ROS reguleres gjennom flere lover

- PBL
- Sivilbeskyttelsesloven
- Forskrift om kommunal beredskapsplikt
- Annen sektorlovgivning

Hva gjør tiltakene med områdene rundt planen?

KOMMUNAL PLANSTRATEGI

- De fleste av kommunene ga tilbakemelding om at de var godt i gang. Storparten vil behandle strategien før sommeren – noen få etter sommeren.
- Fordel å ha startet med kunnskapsgrunnlag og utfordringsbilde med sittende kommunestyre. De nye politikerne må oppsummere utfordringene og «eie» disse og deretter gi føringene for sin periode mht prioriteringer og planbehov.
- Viktig med en god intern prosess på planstrategien + dialog med sektor-myndighetene. Kommunen bør «spare» bred medvirkning fra befolkningen til samfunnsdelen.
- Oppfordring til kommuner om å vurdere å se hva naboen gjør – kan forenkle arbeidet og gi bedre sammenheng over kommunegrensene. Utfordringene i samme region for like kommuner er ofte ganske sammenfallende – og de henger også ofte sammen. TRFK kan evt. ta verstsrollen/ koordinere kommunale samarbeidsmøter.
- Kan være en fordel å skille ut kunnskapsgrunnlag/ statistikkdel i et eget dokument som også kan refereres til for annet planarbeid og være et selvstendig materiale.
- Viktig med en god KPS som ramme for øvrig planlegging. Holde planstrategien enkel og oversiktlig.
- Bruk gjerne KPS til å styre temaplaner inn i samfunnsdelen – i stedet for å legge opp til mange sektorplaner med variabel sammenheng. Lettere å sikre god helhet med færre styrende planverk.

PLANDAGENE 2020?

Under plandagene 2019 ble det i spørreundersøkelse sjekket hvor man ønsker å legge en slik 2-dagers samling fremover. Tilbakemeldingene var da at ca. 50% ønsket fellessamlingen midt i fylket så alle har kortest mulig kjøreveg. Den andre halvparten ønsket at samlingene kunne flyttes rundt i fylket. For å lodde stemningen ble det foretatt en enkel håndsopprekning ift 3 alternative lokalisering-prinsipp:

A: – Alltid ca. midt i fylket – dvs. Stjørdal

B: - Annenhvert år på Stjørdal og annenhvert år et annet sted i fylket (N/S/Ø/V)

C: - Det er det samme hvor - kommer uansett om bra program

Svaret ble som følger:

Kolvereid: A: 3 B: 7 C: resten

Brekstad: A: 4 B: 12 C: 2+

Støren: A: 4 B: 7 C: 7+

Levanger: - stort flertall for B